FOLKTINGET

Svenska Finlands folkting
folktinget@folktinget.fi

3.2.2023

Eduskunnan hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

LAUSUNTOPYYNTÖ KOSKIEN HALLITUKSEN ESITYSTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI KOTOUTUMISEN EDISTÄMISESTÄ JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Svenska Finlands folkting kiittää hallintovaliokuntaa saamastaan mahdollisuudesta antaa lakiesitystä koskeva lausunto. Folktinget on tarkastellut lakia ruotsin kielen näkökulmasta.

Suomeen saapuvien maahanmuuttajien määrä jatkaa kasvuaan. Maahan tulleista maahanmuuttajista noin puolet asuu pääkaupunkiseudulla, jossa lähes 20 prosenttia asukkaista jo nyt puhuu äidinkielenään jotain muuta kieltä kuin suomea tai ruotsia. Hallitus on lakiluonnoksessaan korostanut suomen tai ruotsin kielen taidon merkitystä kotoutumisen onnistumiselle. Folktinget korostaa, että on oikein, että hallitus nostaa tässä yhteydessä esiin molemmat kansalliskielet.

Folktinget muistuttaa siitä, että kansalliskieliä tulee kohdella yhdenvertaisesti, ja että kotoutumismahdollisuudet molemmilla kansalliskielillä tulee taata kaikilla kaksikielisillä alueilla. Kotoutumiskielen valinnan tulee aina olla yksilön oma valinta. Folktinget toteaa, että viranomaisen on tiedotettava maahanmuuttajille puolueettomasti heidän oikeudestaan valita ensisijaiseksi kotoutumiskieleksi joko ruotsi tai suomi.

Kotoutuminen on jatkossa monialaista yhteistyötä. Folktingetin mielestä on tärkeää, että kaikilla monialaiseen yhteistyöhön osallistuvilla toimijoilla on tietoa sekä suomenkielisestä että ruotsinkielisestä kotoutumispolusta, ja että he kertovat niistä molemmista. Monialaisia ja kuntien yhteisiä kotoutumisohjelmia tulee tarjota sekä suomeksi että ruotsiksi kaksikielisillä alueilla. Myös kaksikielisten kuntien kotoutumissuunnitelmien tulee olla saatavilla ruotsiksi, ja kuntien kotoutumissuunnitelmissa tulee mainita, että kunnan tehtävänä on kotouttaa suomeksi ja ruotsiksi.

Kotoutumisen toteuttamisen lakisääteisistä tehtävistä vastaavat tahot saavat laskennallisen korvauksen valtionosuuksien kautta. Kaksikielisten alueiden ruotsinkielisiä rakenteita on tuettava ja kehitettävä, jotta ne olisivat yhdenvertaisia suomenkielisen kotouttamisen rakenteiden kanssa. Folktingetin mielestä on tärkeää ottaa alusta asti huomioon, että ruotsinkielisen kotoutumispolun kehittäminen kaksikielisillä alueilla vaatii resursseja. Esimerkiksi pääkaupunkiseudun kaupungeissa tarvitaan korvamerkittyjä resursseja ruotsinkielisen kotoutumispolun kehittämiseen siten, että siitä tulisi yhdenvertainen suomenkielisen kotoutumispolun kanssa.

Maahanmuuttajalasten kotoutumisessa ruotsinkielisissä kouluissa on se hyvä puoli, että suomen kielen opetus alkaa useimmiten jo ensimmäisellä luokalla. Suomenkielisissä kouluissa ruotsin kielen opetus alkaa useimmiten vasta kuudennella luokalla. Ruotsinkielisen opintopolun valitsevat maahanmuuttajataustaiset lapset oppivat aikaisessa vaiheessa sekä ruotsia että suomea, eli molempia kansalliskieliä, mikä voi parantaa heidän työllistymismahdollisuuksiaan myöhemmin. Viranomaiset voisivat tuoda tämän näkökulman useammin esiin.

Yhdenvertainen kotoutuminen ruotsin kielellä

Samassa yhteydessä, kun maahanmuuttajille annetaan perustietoaineisto, heille tulee kertoa siitä, mitä Suomen kaksikielisyys tarkoittaa. Myös esimerkiksi infofinland.fi-sivuston kautta annettavissa tiedoissa ja monikielisessä Tervetuloa Suomeen -oppaassa tulee tuoda esiin Suomen kaksikielisyys. On tärkeää, että viranomaisten ruotsin kielen asemasta Suomessa antamat tiedot pitävät paikkansa.

Myös monikielistä yhteiskuntaorientaatiota tulisi Folktingetin mukaan tarjota ruotsiksi. Olisi tärkeää, että kaikki Suomeen saapuvat kuuluisivat yhteiskuntaorientaation piiriin, myös työn perusteella muuttavat henkilöt.

Kolmas sektori ja vapaa sivistystyö ovat ruotsin kielellä tapahtuvan kotoutumisen keskeisiä toimijoita. On hyvä, että ne lakiehdotuksen mukaan osallistuvat kotouttamiseen jo sen alkuvaiheessa, ja että ne voidaan ottaa mukaan sekä kotoutumisohjelman että kotoutumissuunnitelman laatimiseen. Folktinget on kuitenkin sitä mieltä, että esityksessä ei ole riittävällä tavalla otettu huomioon sen vapaaseen sivistystyöhön ja kolmanteen sektoriin kohdistuvia taloudellisia vaikutuksia. Rahoituksen epävarmuus aiheuttaa usein hankkeistumista, mikä on kotoutumisen haasteena jo nykyisinkin.

Ruotsinkielinen kotoutuminen tapahtuu usein vapaan sivistystyön kautta vapaaehtoisina opintoina, kun taas suomenkielinen kotoutuminen tapahtuu usein työvoimapoliittisen koulutuksen muodossa. Suurin osa ruotsin kielellä kotoutuvista on pohjoismaisen mallin mukaisesti velvollisia hakemaan neljää työpaikkaa kuukaudessa samalla kuin he suorittavat kotoutumiskoulutusta. Vastaavaa ei vaadita työvoimapoliittisen kotoutumiskoulutuksen avulla kotoutuvilta. Samaan kohderyhmään kuuluvien ihmisten kohteleminen eri tavoin riippuen siitä, minkälaiseen kotoutumiskoulutukeen he osallistuvat ja minkä kotoutumiskielen he ovat valinneet, ei luo kotoutumiselle yhdenvertaisia edellytyksiä.

Valtioneuvoston joulukuussa 2021 hyväksymässä kansalliskielistrategiassa todetaan, että ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen tarjontaa tulee kasvattaa, jotta se olisi tosiasiallinen vaihtoehto, ja että ruotsin kielellä kotoutettavien henkilöiden määrän tulisi nousta siten, että sen suhteellinen osuus vastaisi vähintään ruotsinkielisten henkilöiden osuutta väestöstä sekä kansallisesti että kunnissa.

Folktinget korostaa, että ruotsin kielellä tapahtuva kotoutumien Suomeen voi onnistua vain, jos ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen tarjonta kasvaa.

Helsingissä 6.2.2023

SVENSKA FINLANDS FOLKTING

Sandra Bergqvist

Folktingetin puheenjohtaja

Christina Gestrin

Folktingetin pääsihteeri

Stephanie Lindberg

Kotoutumisasioiden asiantuntija